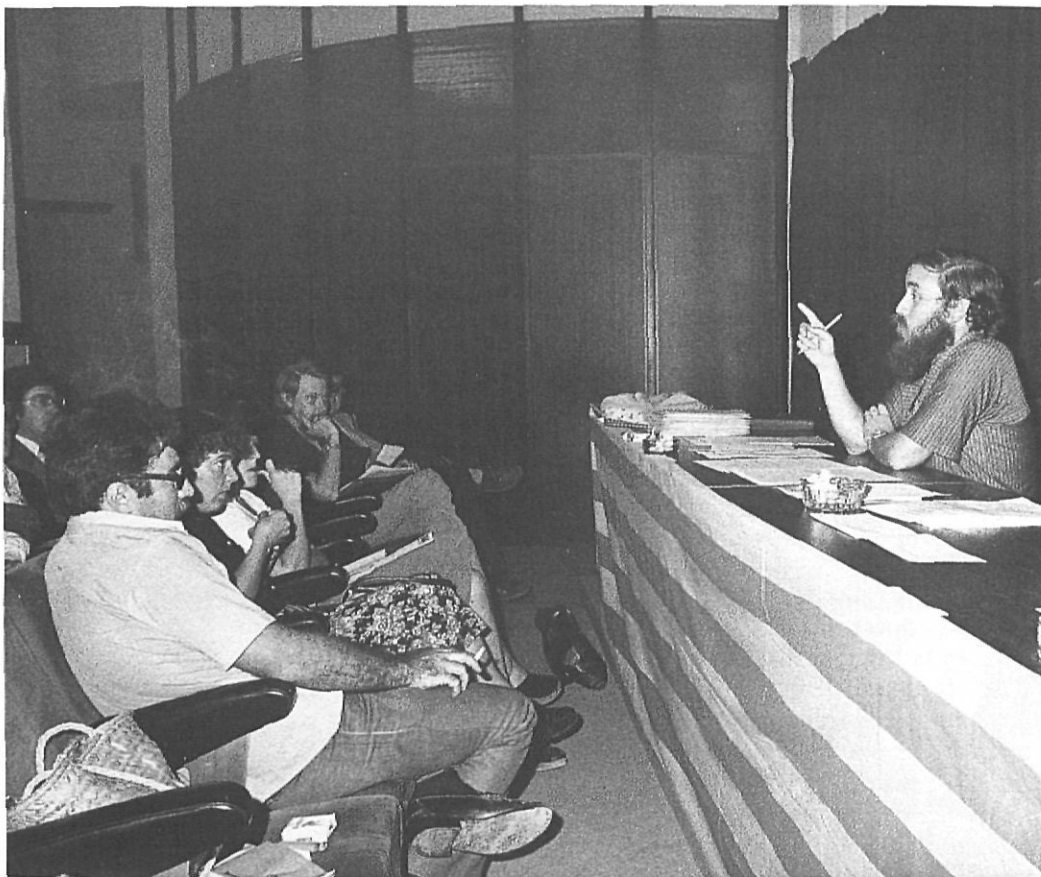

JORDI MESTRE

Una comissió d'Escoles d'Adults en Lluïta reivindicant un augment del cupo de mestres

QUIM CURBET

Just Casero, líder i víctima de la transició.

Les organitzacions

Sergi Pasarín Rúa

cíviques i
profesionals

Al'inici de la dècada dels setanta, l'actuació a Girona de tots aquells que teníem consciència de la necessitat d'un canvi polític profund a Espanya i de conquerir un règim de llibertats per a Catalunya, era encara pobra. Les característiques de l'estructura social, com a la majoria de ciutats petites, no eren precisament les millors per portar endavant una lluita clara.

Fins a l'any 1974, el paper de punta de llança del moviment ciutadà i cultural passava per petits nuclis com els artistes gironins, els col·legis professionals, entitats cíviques com Justícia i Pau, l'Omnium Cultural, el moviment escolta, associacions de barri com La Cavorca, a Sant Narcís, etc.

Tenint en compte que aquestes notes no pretenen ser més que un record personal d'una etapa, encara que molt important, no hem d'esperar una anàlisi profunda ni documentada del procés i d'aquells que hi intervingueren. Es per això que molts noms importants poden quedar fora d'aquestes ratlles, igual que la importància donada als fets pot no correspondre a la que realment varen tenir.

No és fàcil oblidar els primers contactes amb el moviment cultural gironí, en la meua condició de vocal de Cultura del Col·legi d'Aparelladors, que em va permetre conèixer i fer amics a les reunions a Can Varés, al carrer Alemany, i al Bar de l'Hotel Peninsular, al carrer Nou. Aquelles reunions amb en Torres Monsó, en Domènec Fita, l'Emília Xargay, en Piculives, en Feixó, l'Ansesa-Gironella, en Joan Casanovas, en Pep Tarrés, en Niebla, en Quico Estivill,

en Vicenç Huedo i molts altres, eren àrees de frescor i llibertat en la Girona estreta i oficialista de l'època. Eren reunions on es parlava de cultura, dels problemes de la ciutat, de la situació política, des de posicions ideològiques molt diferents, però que tenien en comú el profund desig de canviar coses, de fer quelcom per aconseguir-ho. Un disc de cançons republicanes, de la guerra civil, era la música de fons que, molt sovint, l'Enric Ansesa-Gironella ens posava. De totes formes el contingut festiu d'aquelles reunions era el més important. Ha estat evident, i d'ampli ressò ciutadà, el paper que al llarg de la transició han jugat els artistes, essent un moment particularment especial l'època de *L'Assemblea d'Artistes* i les diferents intervencions de molts d'ells en exposicions i campanyes amb una clara i definida orientació política, ja directa, ja de col·laboració amb altres institucions. L'exposició homenatge a Rahola, la campanya contra la pena de mort, la col·laboració amb entitats ciutadanes i partits polítics de tot el ventall ideològic han deixat una clara empremta del paper jugat per aquests homes i dones.

En aquells anys el paper del grup teatral TEI de Sant Marçal va ser el màxim exponent de posicionament democràtic en els escenaris gironins. Aquesta actuació del món artístic no es produïa de forma aïllada i, igual que jo mateix, altres professionals participaven en aquestes reunions, ja fos a títol individual o representant els seus col·lectius.

Els arquitectes Martín Madrid i Arcadi Pla, en Francesc Ferrer, en Joan Gelada, la Rosina Lajo, eren exemples d'aquesta presència, que denotava el paper que els professionals estaven jugant en diferents camps. Els aparelladors érem el grup professional més marcat per la seva oposició pública al règim. Les Juntes de Govern presidides per en Joan Gelada, coincidint amb la Presidència del Col·legi de Barcelona d'en Joan Miquel Abad, van jugar un paper important en el moviment ciutadà en general i en l'enfrontament amb les estructures del règim.

A nivell ciutadà l'activitat del Col·legi va ser clau, prenent un paper de resistència activa. Vàrem assumir la defensa dels interessos ciutadans que ens semblaven importants per a la ciutat. L'estudi realitzat sobre l'estat de la Devesa i sobre les actuacions a portar a terme per la seva conservació, juntament amb la participació en campanyes ciutadanes com el NO a la pena de mort, l'homenatge a Rahola, la lluita per l'amnistia, la campanya pel canvi de nom de Girona per Girona, la defensa de les Gavarres i la campanya contra l'aparcament soterrani a la plaça Independència, van ser aspectes coneguts d'aquesta presència pú-

blica. El Col·legi d'Aparelladors va jugar també un paper important en el si del nostre col·lectiu a nivell estatal. La participació de Girona, juntament amb el Col·legi de Barcelona, en el I Congrés Nacional d'Aparelladors va ser clau en la consecució d'uns objectius de democratització de les estructures internes i d'exigència de canvis en la política espanyola.

A Girona, es va constituir la denominada *Intercol·legial*, agrupació informal dels Col·legis Professionals gironins. La raó inicial de la seva creació va ser la construcció d'un edifici a la plaça Pompeu Fabra, edifici polèmic que dividia en dues parts, encara que comunicades, el que avui és el carrer que, entre l'Hospital i la Casa de la Cultura, uneix la pl. de Catalunya amb la Gran Via. Aquest edifici havia d'albergar les seus dels col·legis professionals i tots els serveis comuns necessaris. La conflictivitat que despertava la realització del projecte va fer desistir als col·legis professionals de tirar endavant la seva execució.

Però la *Intercol·legial* va néixer en un moment clau de la situació social al nostre país, any 1973, i va jugar un paper social rellevant com a portaveu del sentir dels seus col·lectius en diferents situacions. La seva participació en les campanyes esmentades respecte al Col·legi d'Aparelladors va reforçar de forma contundent la consecució de resultats.

D'altra banda, va significar l'existència d'un focus on s'intercanyaven punts de vista divergents sobre la situació que travessava el nostre país i és segur que va fer conscienciar a col·lectius que potser no participaven com a tals de la problemàtica del moment.

Aquesta agrupació de les entitats professionals i el contacte amb altres organitzacions empresarials i sindicals

*"Morts sense sepultura",
de Sartre, en la versió del
TEI de Banyoles.*

va significar la possibilitat de tractar públicament els problemes de sectors importants del conjunt de la societat.

Les *Jornades sobre la vivenda i el seu entorn* varen ser un focus obert on tots els sectors implicats varen intentar d'analitzar solucions pel greu problema de l'habitatge, convertint-se en un debat molt més ampli sobre la situació que el franquisme ens deixava i les contradic-

QUIM TURON

Paco Hera, un dels líders obrers ja desapareguts.

cions de sectors implicats en un camp immers en l'especulació.

No va ser menys important el paper dels col·lectius professionals en la defensa dels drets de les persones, procurant la llibertat d'empressonats per raons polítiques o sindicals, o fent front a les barbaritats de governadors civils tan *su-rrealistes* com l'Armando Murga.

Recordo la primera entrevista que vaig tenir amb aquest home quan, anant amb en Francesc Ferrer i en Ponç Feliu, advocat, per demanar la llibertat d'un sindicalista, en ser-li jo presentat per en Ferrer, no se li va acudir dir res més que: *Vaya, Pasarín, a Vd. sí que tenía yo ganas de conocerle la cara*. Les seves ulleres de sol no amagaven les ganes que tenia de tancar rojos.

Paral·lelament a aquests moviments dels artistes i professionals, altres organitzacions com Justícia i Pau van ésser claus en el desenvolupament de la nova societat gironina. Justícia i Pau va ésser una institució fonamental en aquests anys per la raó d'estar fora d'interessos de qualsevol mena i per ser un pont d'unió amb l'església, malgrat la seva independència.

Moltes vegades, igual que l'Omnium Cultural, es convertia en un paraigua sota el qual era més fàcil arribar a acords per part dels diferents grups socials. El paper dels homes que portaven la seva direcció a Girona va ser fonamental per la seva capacitat d'intermediació i per la seva gran bona voluntat. La força i el prestigi d'aquesta organització arreu de l'Estat va potenciar les campanyes en les quals participaven, i que foren la immensa majoria de les de-

desenvolupades a Girona i ja esmentades anteriorment.

En altres fronts, associacions com *La Cavorca* de Sant Narcís, van desenvolupar una activitat en pro del canvi democràtic d'una força espectacular, sobretot tenint en compte els seus mitjans. Homes com en Lluís Gil i en Sebas Parra, lluitador per les escoles d'adults i a les quals ha donat un gran impuls des de Salt, van fer que aquesta petita associació desenvolupés una tasca molt rica en el camp social, cultural i artístic. La seva relació amb els col·legis professionals, els artistes, Justícia i Pau, etc., era una mostra de la interrelació dels diferents sectors socials gironins en la conquesta d'espais de llibertat.

No podem oblidar el paper fonamental jugat aquests anys pels mestres. Les Escoles d'Estiu eren molt més que una suma de cursos de formació contínua. Eren un fòrum on tots participàvem, on es plantejaven els problemes més urgents, on tots dèiem, i fort, tot el que volíem. La participació d'altres professionals, d'artistes, de grups polítics il·legals i centrals sindicals, els convertien en una pantalla política d'un gran ressò social. Infinitat

de debats, taules rodones, conferències al llarg dels anys finals del franquisme i de l'inici de la transició van ser claus en la formació de tots aquells que estàvem implicats en el procés del canvi.

De la mateixa manera, i en altres fronts, les associacions de pares d'alumnes es van constituir en centres de debat i formació cívica i democràtica per molta gent, pares, professors i alumnes. La meua experiència personal a l'Associació de Pares del Col·legi Verd, quan en Lluís Calderón va ser president, va ser inoblidable. Pares i mestres, de les ideologies més diverses, vàrem assumir una nova concepció d'escola, dels seus serveis i del seu contingut. El debat a les assemblees de pares sobre l'ús del català a l'escola va ser un dels més rics i formatius als quals vaig poder assistir.

Estic convençut que molts canvis d'actitud personal vers el futur polític del nostre país es van produir gràcies a l'esforç de totes aquestes entitats i de les persones que a elles van dedicar el seu temps. Als anys setanta, aquells que lluitaven per les llibertats de Catalunya podien ser molt fàcilment titllats de comunistes. Vint anys més tard, des de posicions polítiques diferents, tots tenim clar que les llibertats per a Catalunya, el seu autogovern, significaran les llibertats i autonomia per altres pobles de l'Estat.

Molts homes que van treballar per aquesta causa avui no hi són. Però no els oblidarem. Saludem Just Casero, Eugenio Pozas, Paco Mera, Carles Causa i els qui avui seguirien treballant per una societat més justa a Girona. ☆